

Projekt

**UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ W DĄBROWIE GÓRNICZEJ**

z dnia 2022 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz
Przeciwdziałania Narkomanii w Mieście Dąbrowa Górnicza na rok 2022**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2021 r. poz. 1372, z późn. zm.) w związku z art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz. U. z 2021 r. poz. 1119, z późn. zm.) i art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jednolity Dz. U. z 2020 r. poz. 2050, z późn. zm.) oraz w związku z art. 21 ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o zmianie ustawy o zdrowiu publicznym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2021 r. poz. 2469), na wniosek Prezydenta Miasta

**Rada Miejska w Dąbrowie Górniczej
uchwała:**

§ 1. Przyjąć „Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Mieście Dąbrowa Górnicza na rok 2022”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Dąbrowy Górniczej.

§ 3. Traci moc Uchwała Nr XXXVII/708/2021 Rady Miejskiej w Dąbrowie Górniczej z dnia 22 grudnia 2021 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Mieście Dąbrowa Górnicza na rok 2022.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady
Miejskiej w Dąbrowie
Górniczej

Agnieszka Pasternak

Załącznik do uchwały Nr
Rady Miejskiej w Dąbrowie Górniczej
z dnia 2022 r.

**GMINNY PROGRAM
PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
ALKOHOLOWYCH
ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII
W MIEŚCIE DĄBROWA GÓRNICZA
NA ROK 2022**

SPIS TREŚCI

I.	WPROWADZENIE	3
II.	CEL PROGRAMU	3
III.	ADRESACI PROGRAMU	3
IV.	ZADANIA	4
V.	REALIZATORZY PROGRAMU	9
VI.	GMINNA KOMISJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH	9
VII.	ŹRÓDŁO FINANSOWANIA ZADAŃ	9

I. WPROWADZENIE

Prowadzenie działań związanych z profilaktyką uzależnień, rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz przeciwdziałaniem narkomanii i innym uzależnieniom, a także przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie oraz działaniami na rzecz integracji społecznej i zawodowej osób uzależnionych, należy do zadań własnych gminy.

Jednostki samorządu terytorialnego zobowiązane są zatem do podejmowania działań zmierzających do ograniczania spożycia napojów alkoholowych oraz zmiany struktury ich spożywania, inicjowania i wspierania przedsięwzięć mających na celu zmianę obyczajów w zakresie spożywania tych napojów, działania na rzecz trzeźwości w miejscu pracy, przeciwdziałania powstawaniu i usuwania następstw nadużywania alkoholu, a także wspierania działalności w tym zakresie organizacji społecznych i zakładów pracy. Jednostki samorządu terytorialnego powinny wspierać także tworzenie, rozwój organizacji społecznych, których celem jest krzewienie trzeźwości i abstynencji, oddziaływanie na osoby nadużywające alkoholu oraz udzielanie pomocy ich rodzinom, jak również zapewniać warunki sprzyjające działaniom tych organizacji. Do zadań gminy należy również podejmowanie działań zmierzających do zapobiegania używania narkotyków i innych środków psychoaktywnych, a także ograniczania szkód zdrowotnych i społecznych wynikających z ich używania. Gminy powinny podejmować również działania na rzecz reintegracji społecznej i zawodowej osób uzależnionych oraz przeciwdziałać wykluczeniu społecznemu osób uzależnionych i ich rodzin.

Istotą *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Mieście Dąbrowa Górnicza na rok 2022*, zwanego dalej „Programem” jest budowanie kompleksowej i spójnej strategii profilaktyki oraz przeciwdziałania uzależnieniom od alkoholu, narkotyków i innych środków psychoaktywnych, a także profilaktyki i przeciwdziałania innym uzależnieniom, w tym również uzależnieniom behawioralnym. Jeden wspólny program łączący profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień odpowiada współczesnym tendencjom dotyczącym zarówno sięgania po różne środki psychoaktywne, jak i metodom ich rozwiązywania.

II. CEL PROGRAMU

Celem działań objętych Programem jest ograniczanie zdrowotnych i społecznych skutków wynikających z używania środków psychoaktywnych, w tym alkoholu, środków odurzających, nowych substancji psychoaktywnych oraz z innych uzależnień, w tym behawioralnych.

III. ADRESACI PROGRAMU

Adresatami Programu są mieszkańcy Dąbrowy Górniczej, w szczególności:

- osoby i rodziny z problemem uzależnień, osoby współuzależnione
- dzieci i młodzież, w tym między innymi z grup podwyższonego ryzyka, ze środowisk zagrożonych z powodu dysfunkcji lub sytuacji społeczno-psychologicznej, a także ich rodzice,
- osoby dorosłe z grup ryzyka (np. mające doświadczenie wykonywania czynności zawodowych pod wpływem alkoholu oraz uczestnicy ruchu drogowego – zwłaszcza mający doświadczenie prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu),
- osoby doświadczające przemocy oraz osoby stosujące przemoc w rodzinie,
- osoby zajmujące się zapobieganiem występowania problemów uzależnień i pomocą osobom i rodzinom z problemem uzależnień oraz z problemem przemocy w rodzinie,

- podmioty publiczne, społeczne i prywatne działające w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- środowiska abstynenckie.

IV. ZADANIA

Cel programu realizowany będzie poprzez prowadzenie działań profilaktycznych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych, a także prowadzenie działań zapobiegających wykluczeniu społecznemu.

Polityka gminy w obszarze polityki społecznej związanej z zagrożeniami wynikającymi z problemów alkoholowych, narkomanii oraz innymi destrukcyjnymi zachowaniami, ukierunkowana jest na budowanie zintegrowanego systemu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz integracji osób uzależnionych poprzez:

1. Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem

Lp.	Zadania	Wskaźniki realizacji zadania
1)	<p>Wspieranie działań placówek leczenia uzależnień, poprzez między innymi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dofinansowanie realizacji ponadpodstawowych programów terapii uzależnień lub elementów brakujących programu podstawowego, uzupełniających ofertę świadczeń zdrowotnych realizowanych w ramach Narodowego Funduszu Zdrowia • dofinansowanie realizacji indywidualnych sesji terapeutycznych • dofinansowanie programów rehabilitacji dla osób uzależnionych po zakończonych programach psychoterapii uzależnień • dofinansowywanie kształcenia pracowników placówek • zakup materiałów edukacyjnych dla pacjentów i terapeutów w placówkach 	<p>Liczba dofinansowanych programów</p> <p>Liczba osób objętych programami</p> <p>Liczba osób objętych sesją terapeutyczną</p> <p>Liczba osób objętych działaniem</p> <p>Liczba osób objętych szkoleniami</p> <p>Liczba i rodzaj materiałów edukacyjnych</p>
2)	<p>Prowadzenie działalności punktu konsultacyjnego ds. uzależnień dla osób uzależnionych i ich rodzin, w tym między innymi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zatrudnienie wykwalifikowanych specjalistów ds. uzależnień – konsultantów dyżurujących w punkcie, udzielających porad i wsparcia osobom zgłaszającym się o pomoc • wyposażenie punktu w czasopisma i materiały profilaktyczno-edukacyjne dla konsultantów i klientów punktu • prowadzenie działań informacyjnych o ofercie specjalistycznej punktu 	<p>Liczba osób korzystających z punktu</p> <p>Liczba udzielonych porad</p> <p>Liczba zatrudnionych specjalistów</p> <p>Rodzaj materiałów edukacyjnych przekazanych do punktu</p> <p>Rodzaj prowadzonych działań informacyjnych</p>

3)	Wspieranie doskonalenia zawodowego osób pracujących z osobami uzależnionymi, z rodzinami dysfunkcyjnymi z problemem uzależnień oraz z osobami doświadczającymi przemocy i stosującymi przemoc w rodzinie	Liczba osób uczestniczących w szkoleniach Liczba/rodzaj przekazanych materiałów
----	--	--

2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy uzależnień, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie

Lp.	Zadania	Wskaźniki realizacji zadania
1)	Udzielanie pomocy dzieciom z rodzin z problemem uzależnień poprzez finansowanie zadań realizowanych przez placówki wsparcia dziennego	Liczba prowadzonych placówek Rodzaj prowadzonych placówek Liczba dzieci objętych wsparciem
2)	Udzielanie porad prawnych dla osób z problemem uzależnień, współuzależnionych, ich rodzin oraz osób objętych problemem przemocy w rodzinie	Liczba osób, którym udzielono porady
3)	Udzielenie psychologicznego wsparcia osobom znajdującym się w sytuacjach kryzysowych wynikających między innymi z problemów alkoholowych i innych uzależnień	Liczba osób objętych wsparciem
4)	Upowszechnianie informacji dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie i możliwości przeciwdziałania przemocy w rodzinach, poprzez między innymi: <ul style="list-style-type: none"> finansowanie działań z zakresu profilaktyki przemocy w rodzinie oraz działań rozwijających umiejętności wychowawcze oraz pozytywne relacje rodzinne prowadzenie lokalnych działań informacyjno-edukacyjnych na temat zjawiska przemocy w rodzinie, w tym przemocy wobec dzieci włączanie się w ogólnopolskie akcje promujące życie rodzinne bez przemocy prowadzenie badań i diagnoz w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie, a także włączenie się w ogólnopolskie projekty badawcze 	Liczba/rodzaj przedsięwzięć
5)	Podnoszenie kompetencji przedstawicieli instytucji działających w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, poprzez między innymi finansowanie szkoleń obejmujących zagadnienia dotyczące specyfiki przemocy w rodzinie, szkoleń i warsztatów przygotowujących do kontaktów z członkami rodzin, w których dochodzi do przemocy, a także szkoleń dotyczących obowiązujących procedur (w tym procedury „Niebieska Karta”), zasad podejmowania interwencji oraz współpracy służb działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Liczba osób objętych szkoleniami

6)	Kierowanie przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na badanie przez biegłego w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i wskazania rodzaju zakładu leczniczego	Liczba skierowanych wniosków
----	---	------------------------------

3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży - w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych i sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych

Lp.	Zadania	Wskaźniki realizacji zadania
1)	Prowadzenie na terenie szkół i innych placówek oświatowych i opiekuńczo-wychowawczych programów profilaktyki uniwersalnej, w szczególności programów rekomendowanych w ramach systemu rekomendacji o potwierdzonej skuteczności działania	Liczba zrealizowanych programów Liczba podmiotów, u których zrealizowano program Liczba osób objętych działaniami
2)	Prowadzenie profilaktyki selektywnej oraz wskazującej dla dzieci, młodzieży i rodzin zagrożonych oraz eksperymentujących z substancjami psychoaktywnymi, a w szczególności programów rekomendowanych w ramach systemu rekomendacji o potwierdzonej skuteczności działania	Liczba zrealizowanych programów Liczba osób objętych działaniami
3)	Wspieranie placówek oświatowych przy organizowaniu pozalekcyjnych zajęć dla uczniów z elementami programów profilaktycznych, w tym sportowych i sportowo-rekreacyjnych, a także przy organizowaniu w okresie wakacji letnich i ferii zimowych półkolonii z elementami programów profilaktycznych	Liczba placówek oświatowych Liczba osób objętych działaniami
4)	Finansowanie dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych, w tym w ramach placówek wsparcia dziennego oraz w trakcie półkolonii	Liczba osób objętych działaniami
5)	Dofinansowanie szkoleń i kursów specjalistycznych w zakresie pracy profilaktycznej z dziećmi, młodzieżą oraz rozwijanie umiejętności prowadzenia zajęć profilaktycznych organizowanych dla nauczycieli, pedagogów, psychologów, poprzez między innymi: <ul style="list-style-type: none"> • finansowanie dla przedstawicieli placówek pracujących z dziećmi i młodzieżą szkoleń obejmujących zagadnienia dotyczące skutecznych strategii profilaktycznych • finansowanie szkoleń przygotowujących nauczycieli do realizacji programów rekomendowanych w ramach systemu rekomendacji • wyposażenie w dodatkowe materiały edukacyjne, pomoce do prowadzenia zajęć 	Liczba osób objętych szkoleniem

6)	Prowadzenie działań o charakterze edukacyjnym dla rodziców, a w szczególności poprzez realizację programów rekomendowanych w ramach systemu rekomendacji o potwierdzonej skuteczności działania	Liczba zrealizowanych programów Liczba osób objętych programami
7)	Prowadzenie działań na rzecz profilaktyki spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży	Liczba przeprowadzonych działań
8)	Prowadzenie działań profilaktycznych dla osób dorosłych, w tym w miejscach pracy	Liczba osób objętych działaniami
9)	Wspieranie personelu medycznego podstawowej opieki zdrowotnej w obszarze wczesnego rozpoznawania i krótkiej interwencji wobec osób pijących alkohol ryzykownie i szkodliwie poprzez finansowanie szkoleń oraz zakup materiałów edukacyjnych oraz materiałów dla pacjentów	Liczba przeprowadzonych szkoleń Liczba osób objętych szkoleniem

4. Wspomaganie działalności instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów uzależnień

Lp.	Zadania	Wskaźniki realizacji zadania
1)	Wspieranie działań podmiotów realizujących programy promujące zdrowy i trzeźwy styl życia, w tym stowarzyszeń abstynenckich, między innymi w obszarach: <ul style="list-style-type: none"> • trzeźwościowym (w tym rehabilitacyjnym), • pomocowym (w tym interwencyjnym) na rzecz promowania abstynencji i zdrowego stylu życia, • kulturalno-towarzyskim, promujący zdrowy i trzeźwy styl życia, ukierunkowany na członków stowarzyszenia i ich rodzin, • współpracy z innymi organizacjami i instytucjami, • promocji realizowanych przez te instytucje działań. 	Liczba i rodzaj wspieranych działań Liczba osób objętych działaniami
2)	Wspomaganie realizacji szkoleń podnoszących kwalifikacje osób realizujących zadania obejmujące profilaktykę uzależnień, między innymi pracowników placówek oświatowych, pracowników socjalnych, kuratorów sądowych, funkcjonariuszy policji.	Liczba osób uczestniczących w szkoleniach
3)	Wspieranie integracji, współpracy oraz wymiany doświadczeń i promocji dobrych praktyk pomiędzy podmiotami i osobami zajmującymi się rozwiązywaniem problemów uzależnień w mieście, poprzez między innymi koordynowanie działań tych podmiotów, organizowanie seminariów, spotkań.	Liczba spotkań/seminariów podmiotów i osób zajmujących się profilaktyką uzależnień

5. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem: zakazu sprzedaży i podawania napojów alkoholowych osobom nietrzeźwym, nieletnim lub na kredyt, zasad reklamy i promocji napojów alkoholowych

Lp.	Zadania	Wskaźniki realizacji zadania
1)	Prowadzenie przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych kontroli w placówkach prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych w zakresie przestrzegania przepisów wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi	Liczba przeprowadzonych kontroli przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
2)	Podejmowanie przez Straż Miejską interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13 ¹ i 15 ustawy oraz występowanie przez Straż Miejską przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego	Liczba interwencji podjętych przez Straż Miejską

6. Pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego, a także wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej, a także klubów integracji społecznej

Lp.	Zadania	Wskaźniki realizacji zadania
1)	Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez finansowanie centrów integracji społecznej prowadzonych przez organizacje pozarządowe lub podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1 i 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie	Liczba osób uzależnionych oraz współuzależnionych uczestniczących w zajęciach reintegracyjnych prowadzonych w centrum integracji społecznej
2)	Wspieranie klubów integracji społecznej oraz innych przedsięwzięć realizowanych na rzecz pomocy społecznej osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego oraz działań mających na celu organizowanie dla nich alternatywnych form spędzania czasu wolnego przez organizacje pozarządowe lub podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1 i 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie	Liczba i rodzaj wspieranych działań przez klub integracji społecznej oraz w ramach innych przedsięwzięć Liczba osób objętych działaniami przez klub integracji społecznej oraz w ramach innych przedsięwzięć

V. REALIZATORZY PROGRAMU

Urząd Miejski w Dąbrowie Górniczej, jako główny realizator, a także jednostki organizacyjne Miasta Dąbrowa Górnicza, przy współpracy z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami i instytucjami realizującymi zadania z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.

Koordinacja spraw związanych z realizacją Programu należy do Wydziału Polityki Społecznej Urzędu Miejskiego w Dąbrowie Górniczej.

VI. GMINNA KOMISJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Ponosi się wydatki związane z funkcjonowaniem Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Ustala się wynagrodzenie członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych za czynności wykonywane podczas posiedzeń w wysokości 9 % minimalnego wynagrodzenia za pracę określonego w ustawie z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę, wypłacane co miesiąc w terminie do 15 dnia następnego miesiąca na podstawie potwierdzenia wykonania tych czynności przez Przewodniczącego Komisji.

VII. ŹRÓDŁO FINANSOWANIA ZADAŃ

Realizacja zadań Programu finansowana jest z dochodów gminy z tytułu opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

Wydatki przeznaczone na realizację zadań własnych gminy, wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, a także zadań związanych z prowadzeniem placówek wsparcia dziennego, o których mowa w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, określonych w Programie, zostaną ujęte w planie budżetowym na rok 2022 w Dziale 851 – ochrona zdrowia, rozdział 85153 – zwalczanie narkomanii, rozdział 85154 – przeciwdziałanie alkoholizmowi; w Dziale 852 – pomoc społeczna, rozdział 85205 – zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, rozdział 85232 – centra integracji społecznej; oraz w Dziale 855 – rodzina, rozdział 85504 – wspieranie rodziny.

UZASADNIENIE

do projektu uchwały Rady Miejskiej w Dąbrowie Górniczej w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Mieście Dąbrowa Górnicza na rok 2022

Zgodnie z art. 21 ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o zmianie ustawy o zdrowiu publicznym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2021 r. poz. 2469), który wszedł w życie z dniem 1 stycznia 2022 r., samorządy gminne zobowiązane są przyjąć nowy wspólny gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, którego elementem mogą być również zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym. Jednocześnie już uchwalone przed dniem 1 stycznia 2022 r. gminne programy na rok 2022 zachowują moc tylko do dnia uchwalenia nowego programu, nie dłużej jednak niż do dnia 31 marca 2022 r.

W związku z powyższym Uchwała Nr XXXVII/708/2021 Rady Miejskiej w Dąbrowie Górniczej z dnia 22 grudnia 2021 najpóźniej z dniem 31 marca 2022 r. straci moc, zatem koniecznym jest podjęcie nowej uchwały w sprawie przyjęcia *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Mieście Dąbrowa Górnicza na rok 2022*.

Istotą przyjmowanego Programu jest budowanie kompleksowej i spójnej strategii profilaktyki oraz przeciwdziałania uzależnieniom od środków psychoaktywnych, w tym alkoholu, środków odurzających, nowych substancji psychoaktywnych oraz profilaktyki i przeciwdziałania innym uzależnieniom, w tym behawioralnym. Jeden wspólny program łączący profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień odpowiada współczesnym tendencjom dotyczącym zarówno sięgania po różne środki psychoaktywne, jak i metodom ich rozwiązywania.